Приложение 7

Завочная экскурсія па праваслаўных святынях – храмах Брэстчыны

Урбановіч Зоя Аляксандраўна, настаўнік беларускай мовы і літаратуры.

Мэта: фарміраванне ўяўленняў у школьнікаў пра асноўныя прынцыпы хрысціянства, адлюстраваных у помніках дойлідства;

Задачы:

- пазнаёміць **з** з вонкавым і ўнутраным абліччам праваслаўных храмаў, з сімволікай, з выглядамі і тыпамі храмаў;
- вызначыць ролю праваслаўных храмаў у жыцці хрысціян, духоўнае і культурнае значэнне храма;
- пашырыць веды пра храмавую праваслаўную культуру Беларусі.

Народ памірае, калі становіцца насельніцтвам, калі забывае сваю гісторыю, культуру.

Хай жа кожнае новае пакаленне, агледзеўшы родную зямлю, зразумее,

што нарадзілася яно не ў чыстым полі,

а там, дзе праліты кроў і пот, талент мільёнаў сыноў нашых.

Р. Абрамаў

Ход экскурсіі

І.Уступнае слова настаўніка

- Добры дзень, дарагія вучні. Сёння мы з вамі адправімся ў падарожжа па Брэстчыне з мэтай даведацца пра тое, што займала галоўнае месца ў жыцці хрысціян. А для гэтага здзейснім завочную экскурсію па праваслаўных храмах Брэсцкай вобласці. Гэта і ёсць тэма ўрока.

Вельмі хочацца, каб кожны з вас задумаўся сёння над пытаннем пра тое, ці беражом мы спадчыну сваіх продкаў, ці захоўваем мы іх традыцыі. А што мы пакінем сваім нашчадкам, бо і наш час калі-небудзь стане гісторыяй?

II.Праца па тэме

1.Актуалізацыя раней набытых ведаў

Настаўнік.

Хрысціянства з'яўляецца на Русі асноўнай традыцыйнай рэлігіяй. Хрысціянская праваслаўная культура адлюстроўвае ўтрыманне жыцця хрысціяніна: імкненне выратаваць сваю несмяротную душу для жыцця з Богам. Першапачаткова хрысціяне імкнуліся не парушаць запаведзі Божыя, вучыўся пераадольваць запал, набываць дабрадзейнасці, выяўлялі ўмеранасць і цнота. Гэта агульны шлях хрысціян.

Але існуе шлях дасканалага прытрымлівання ўсім запаведзям Хрыста. Гэта манаскі шлях. Манах - гэта чалавек, для якога служэнне Богу з'яўлялася галоўнай задачай жыцця. Прыняцце манаства змяняла жыццё чалавека і прыраўноўвалася да другога нараджэння, таму манах атрымліваў новае імя. Манахі арганізоўваліся ў адмысловыя абшчыны: манастыры. У іх яны жылі ў адпаведнасці з адмысловымі нормамі і правіламі: статутам.

На Русі манастыры з'явіліся пасля Вадохрышча ў 988 году святым роўнаапостальным князем Уладзімірам. Родапачынальнікам манаскага жыцця на Русі з'яўляецца вялебны Антоній (заснавальнік Кіева-Пячэрскай лаўры).

Служачы Айчыне, манахі неслі на Русь асвету (напрыклад, Кірыла і Мяфодзій).

Такім чынам, манастыры адыгрывалі велізарнае значэнне ў фарміраванні духоўна-маральных каштоўнасцяў людзей, якія насяляюць Русь, з'яўляліся цэнтрам праваслаўнай культуры нашай Айчыны і былі апорай дзяржавы.

Настаўнік. Вашай увазе паведамленне вучня “З гісторыі хрысціянства на Брэстчыне”.

Вучань. *Старажытны Брэст (летапіснае Бёрасце ці Бярэсце) згадваецца ўпершыню манахам Кіева-Пячорскага манастыра Нестарам у «Аповесці*

мінулых гадоў» пад 1019 г. Калі ўцякаў з поля бою вялікі князь кіеўскі Святаполк, то «... напаў на яго бес, і расслабіліся косці яго, і не мог ён сядзець на кані, і насілі яго ў насілках. І прынеслі яго да горада Берасця...»

Пра заснаванне горада ў раннехрысціянскія часы сведчаць народныя паданні. Напрыклад, ехаў аднойчы набожны купец па багністай мясцовасці пры ўпадзенні р. Мухавец у Буг і праваліўся ў багну. Узмаліўшыся да Госпада аб уратаванні, ён паабяцаў паставіць тут жа на востраве царкву. Праз нейкі час купец выканаў дадзенае слова, пабудаваў храм у гонар святіцеля Мікалая. Вакол яго ўзнікла паселішча, якое і атрымала назву Бярэсце.

У 11 ст., магчыма, былі заснаваны і першыя храмы. Усе яны, як і сам горад, былі з дрэва і згарэлі ў час татарскага нашэсця 1241 г. Горад нанава быў адбудаваны пры валынскім князі Уладзіміры Васількавічы. Пісьмовыя звесткі пра берасцейскія храмы адносяцца да канца 12 — пачатку 13 ст

У 14—15 стст. Берасцейская зямля была ў складзе ВКЛ. Вядома, што вялікі князь Вітаўт, атрымаўшы ад Ягайлы Бярэсце і Гародню, насельніцтва якіх было праваслаўным, сам прыняў хрысціянства ўсходняга абраду. Галоўным храмам Бярэсця быў кафедральны сабор у імя святіцеля Мікалая са старажытнай цудатворнай іконай гэтага вельмі шанаванага ў Беларусі святога. Велічны мураваны храм заснавала жонка князя Вітаўта Ганна Святаславаўна. Размяшчаўся ён на месцы цэнтральнага вострава сучаснай крэпасці.

2.Суразмоўніцтва з вучнямі на аснове раней набытых ведаў

Настаўнік. Жыццё праваслаўных хрысціян было цесна злучана з жыццём храма.

Пытанне:

- А што такое храм? (Адказы вучняў).

Храм - гэты будынак для набажэнства, царква. Яго яшчэ называюць манастыр ці мясціна.

Храм злучае свет зямны і Нябесны. Ва ўпрыгожванні храмаў праваслаўныя майстры выказалі гэта пры дапамозе фарбаў, малюнкаў. Шматлікае ў храме распавядае пра веру. Для таго каб зразумець убачанае, трэба ведаць мову знакаў.

- Такім чынам, у храм людзі прыходзяць для зносін з Богам.

Пытанне:

- Як жа можна мець зносіны з Ім? Як завецца такая гутарка? (*Адказ: малітва*).

Малітва - самая галоўная справа жыцця хрысціян. У Евангеллі сказана, што сам Хрыстос вучыў, як след звяртацца да Бога, менавіта, праз малітву.

Пытанне. У чым духоўнае значэнне храма?

Храм - гэта месца, прысвечанае Богу, таму яго называюць домам Божым. Туды прыходзяць маліцца, каб у малітвах дзякаваць і славіць Яго, служыць Яму.

Але царквой (храмам) завуць не толькі будынак, а адзінства ўсіх, хто верыць у Хрыста. На версе Храма размешчаны залаты купал з крыжом. Ён як царскі вянок. Царква, якая складаецца з вернікаў, увенчвае сам Ісус Хрыстос. Ён частка Царквы. Царкву складаюць не толькі людзі, але і святыя анёлы.

Пытанне. У чым культурнае значэнне храма?

Праваслаўныя храмы хораша ўпрыгожаны і знадворку, і ўсярэдзіне. Храм распавядае пра падзеі Святой гісторыі, пра тое, чым жылі і жывуць хрысціяне ў глыбіні свайго сэрца, у што яны вераць, на што спадзяюцца і што любяць. Прыгажосць храмаў - гэта адлюстраванне любові хрысціян да Бога. Для іх храм - святыня.

Пытанне: Кім і як узводзіліся храмы? *(Адказ: дойлідамі, гэта значыць архітэктарамі; будаўнікамі, мастакамі).*

3.Завочная экскурсія

Настаўнік. Нас сустракаюць праваслаўныя святыні Брэстчыны. Слова нашым экскурсаводам.

Экскурсавод 1.

Аляксандра-Неўскі сабор

Фота 1. Аляксандра-Неўскі сабор. г.Кобрын

Аляксандра-Неўскі сабор — кафедральны сабор Рускай праваслаўнай царквы ў Кобрыне. Адносіцца да Кобрынскага благачынння Брэсцкай і Кобрынскай епархіі. Узведзены ў 1864-1868 гадах - у знак адмены прыгоннага права на месцы брацкай магілы рускіх салдат, загінуўшых падчас Кобрынскага бою 15 ліпеня 1812 года. На саборы ўсталявана мемарыяльная дошка: «...у гонар перамогі рускіх войскаў 1812 года». Уваходзіць у спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Беларусі.

У савецкія гады храм быў зачынены. Вернуты праваслаўнай абшчыне ў 1989 годзе, нанова асвячоны 12 верасня 1990 года. З гэтага моманту богаслужэнні ў саборы не спыняюцца. У 1996 г. пры царкве была адкрыта нядзельная школа.

Аляксандра-Неўскі сабор знаходзіцца на вуліцы Леніна, побач з ракой Мухавец. Каля сабора размешчаны манумент у гонар перамогі рускіх войскаў у бітве пад Кобрынам у 1812 годзе.

Сабор з'яўляецца помнікам архітэктуры позняга класіцызму з элементамі рэтраспектыўнага рускага накірунку.

Экскурсавод 2.

Свята-Петра-Паўлаўская царква

Фота2.Свята-Петра-Паўлаўская царква. г.Кобрын.

Свята-Петра-Паўлаўская царква, адзін з самых старажытных храмаў Кобрына, упамінаецца ў 1465 г., знаходзілася на паўднёвай ускраіне Рынкавага пляцу. Адзначана ў «люстрацыі» 1563 г. каралеўскага рэвізора Дзмітрыя Сапегі і на плане горада 1798 г. У 1797 і ў 1800 гг. у Кобрыне жыў А.В. Суворaў, які часта хадзіў у царкву. З 1847 г. святаром тут быў царкоўны дзеяч, гісторык А.М. Кульчыцкі. З-за аварыйнага стану і небяспекі разбурэння ў 1857 г. царква была закрыта. У 1862 г. перабудавана паводле праекта архітэктурнага памочніка Вендэнбаўма і ў 1913 г. перанесена на могілкі (вуліца Першамайская). Пасля закрыцця ў 60-я гады трох праваслаўных храмаў горада Пятра-Паўлаўская царква заставалася адзінай, уцалелай у ходзе барацьбы з рэлігіяй.

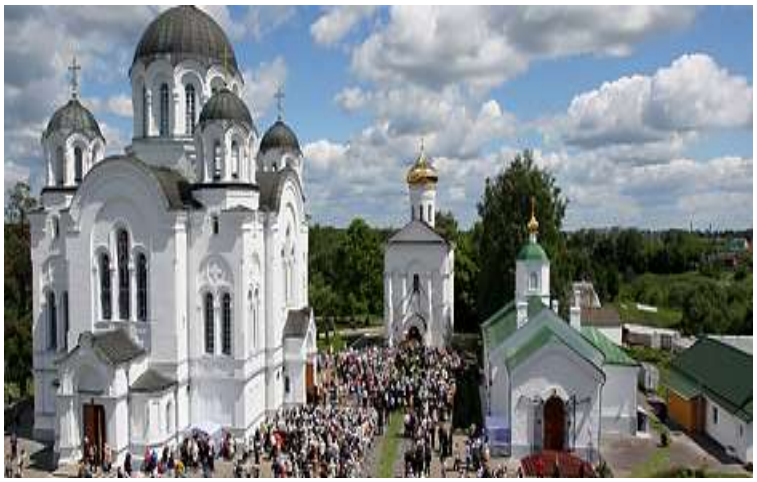
Царква вырашана 4-часткавай кампазіцыяй, якую складаюць асноўны кубічны зруб, завершаны пакатым шатром з цыбулепадобным купалком, апсіда, бабінец і прытвор, над якім размешчана 2-ярусная шатровая званіца. Гарызантальна ашаляваныя сцены прарэзаны прамавугольнымі вокнамі. У інтэр'еры апсіда вылучана драўляным разным іканастасам, царскія вароты якога выкананы на матыў спляценняў вінаграднай лазы вакол абразоў.

Каля царквы пастаўлены надмагільны помнік Аляксандру Міцкевічу (1801—1871) — малодшаму брату паэта Адама Міцкевіча, прафесару права Харкаўскага універсітэта, уладальніку кобрынскага маёнтка з сярэдзіны XIX ст. Помнік уяўляе сабой вертыкальную кампазіцыю з фігурай анёла з крыжам, абвітым кляновай галінкай.

Царква з'яўляецца помнікам традыцыйнага драўлянага дойлідства.

Экскурсавод 3.

Спаса-Праабражэ́нскі манасты́р у Хме́леве, Хме́леўскі манасты́р

Фота 3. Спаса-Праабражэ́нскі манасты́р у Хме́леве

Мужчынскі манастыр у вёсцы Хмелева Жабінскаўскага раёна Брэсцкай вобласці. На заходняй ускраіне вёскі, каля могілак. Пабудаваны ў 1771 — 1774 гг. з дрэва, перабудоўваўся ў 1860-я гг., адрамантаваны ў 1985 г. У XIX ст. перад царквой адасоблена пастаўлена драўляная двух'ярусная званіца каркаснай канструкцыі. Па пастанове Сінода Беларускага Экзархата 2. 3 2000 г. пры царкве створана Спаса-Праабражэнская мужчынская пустынь.

Помнік народнага дойлідства з рысамі стылю барока. Мае цэнтрычна-крыжовую аб'ёмна-прасторавую кампазіцыю з пяціграннай апсідай і бакавымі рызніцамі. Сяродкрыжжа вальмавых бляшаных дахаў завершана фігурнай барочнай вежай з макаўкай. Да галоўнага фасада дабудаваны нізкі шырокі прытвор з лесвічным каскадам. Вертыкальна ашаляваныя фасады члянёны прамавугольнымі і стральчатымі аконнымі праёмамі і бусамі-сцяжкамі ў прасценках, па вуглах дэкарыраваны руставанымі лапаткамі. Храм узняты на высокі падмурак.

У інтэр'еры 2 калоны падтрымліваюць бэлькі прасветаў бакавых прыдзелаў, над уваходам хоры. Драўляны іканастас, створаны ў 1830-я гг., вылучае апсіду. Абразы 18 — 19 ст. : «Маці Божая Чэнстахоўская», «Архідыякан Сцяфан», «Феадосій Чарнігаўскі» У 1889 г. ў асноўны кіот быў памешчаны абраз «Маці Божая», набыты прыхаджанамі ў гонар выратавання імператара Аляксандра II ад забойства ў 1888 г.

У манастыры захоўваецца Спіс міратачывай Чанстахоўскай іконы Божай Маці. Паводле падання Чанстахоўская ікона адносіцца да ліку тых сямідзесяці ікон, якія былі напісаны апосталам Лукой.

Экскурсавод 4.

Свята-Мікалаеўская брацкая царква

.

Фота 4. Свята-Мікалаеўскя брацкая царква. г.Брэст

Царква пабудавана ў 1904-06 гадах з цэглы на месцы мураванага кафедральнага Мікалаеўскага сабора, у якім у 1596 годзе была прынята Берасцейская унія. Праект, верагодна, створаны гродзенскім губернскім архітэктарам І.К.Плотнікавым; у 1895-96 гадах разглядаўся губернатарствам. Будаўніцтва вялося на ахвяраванні маракоў і афіцэраў — удзельнікаў руска-японскай вайны, якія лічылі Свяціцеля Мікалая сваім заступнікам, і на сродкі брацтва ў гонар Свяціцеля Мікалая і Афанасія, прападобнага ігумена Брэсцкага.

Пасля Вялікай Айчыннай вайны да 1991 года ў будынку размяшчалася сховішча Дзяржаўнага архіва Брэсцкай вобласці. Царква адноўлена ў 1996 годзе на ахвяраванні прыхаджан і гарадскіх прадпрыемстваў.

Крыжова-купальны храм вырашаны ў руска-візантыйскім стылі з элементамі маскоўскага царкоўнага дойлідства XVII стагоддзя. У падоўжана-восевай аб'ёмна-прасторавай кампазіцыі дамінуе 8-гранная званіца з адкрытым верхнім ярусам-звонам, завершаным высокім шатром з макаўкай. Званіца аб'яднана з цэнтральным 2-ярусным аб'ёмам працяглай трапезнай, падзеленай радамі арачных аконных праёмаў на 2 ярусы. Кубападобны аб'ём сяродкрыжжа завершаны маляўнічым 5-купаллем. З усходняга боку да цэнтральнага аб'ёму далучаецца 5-гранная апсіда з бакавымі рызніцамі. Галоўны ўваход падкрэслены манументальнай паперцю ў выглядзе 3-пралётных вісячых аркатур і з высокім 2-гранным шчытом на магутных слупах. Аналагічна, але ў меншым маштабе, вырашаны вуглавыя ўваходы цэнтральнага аб'ёму. Рознавялікія арачныя аконныя праёмы афармлены плоскаснымі ліштвамі, філёнгамі. У дэкоры выкарыстаны формы старажытнарускага дойлідства: какошнікі, кілепадобныя аркі, філёнгавыя лапаткі, квадратныя разеткі, бочкападобныя фігурныя калонкі, зубчастыя фрызы.

Фота 5. Свята-Мікалаеўская брацкая царква.г.Брэст

У інтэр'еры скляпенні пакрыты роспісам. Апсіда вылучана 3-ярусным драўляным іканастасам. У храме захоўваюцца абраз Міколы Цудатворцы (у алтары), мошчы велікамучаніка Афанасія Філіповіча. Сярод культавых рэліктаў — частка дрэва Крыжа Жыватворнага Гасподня, на якім быў распяты

Ісус, мошчаў Свяціцеля і Цудатворцы Чарнігаўскага Феадосія і інш. Асабліва шануецца Святое Укрыжаванне з часткай каменю з Галгофы.

Экскурсавод 5.

Пінскі жаночы манастыр у імя святой Варвары.

Паводле вуснага падання, час заснавання манастыра адносіцца да перыяду хрысціянізацыі нашых земляў. У пісьмовых крыніцах згадваецца ўпершыню ў 1520 г., калі пінскі князь Фёдар Яраславіч з жонкай Аленай з роду Алель- кавічаў адпісалі манастыру вёскі Высокае, Угольцы, Дубой, Ласіцк, Асобавічы і двор Піскалаўшчыну. Манастырскія будынкі ўзведзены іх фундацыяй у 1521 г.

Знаходзіўся ў цэнтры горада каля царквы ў гонар Нараджэння Багародзіцы, на захад ад пінскага замка. Манастырскі храм і ўсе пабудовы былі драўляныя. Згодна з вопісам 1595 г., манастырскі комплекс уключаў Варварынскі храм, жылы корпус, домік ігуменні, пякарню, браму-званіцу. У 16—18 стст. ігуменні паходзілі з вядо- мых родаў Рцішчавых, Валовічаў, Велятыцкіх, Войнаў, Ордаў, Пачапаўскіх, Сапегаў, Трызнаў, Шырмаў. У 1595 г. пры ігуменні Еўфрасінні Трызнянцы пабудаваны новы манастырскі храм у імя святой Варвары. У 1591 г. пры манастыры было заснавана вучылішча для дзяцей з дваранскіх і святарскіх сем'яў. У 1633 г. манастыр па распараджэнні караля і уніяцкага епіскапа перададзены уніяцкаму ордэну базыльян. У пачатку 19 ст. манастыру належалі 32 валокі зямлі і 72 душы, 23 пляцы ў Пінску і Слуцку. У 1839 г. вернуты ў праваслаўе. У той час у манастыры жыло 14 насельніц, ён меў 147 дзесяцін зямлі і 100 сялян.

Прадметамі асаблівага пакланення вернікаў былі ікона вялікамучаніцы Варвары і часцінка яе мошчаў у пазалочаным каўчэгу. Пры манастыры працавала вучылішча для навучання чытанню, пісьму і рукадзеллю для дзяўчат дваранак і дочак святароў. Бібліятэка налічвала нс калькі сот тамоў кніг пераважна духоўнага зместу, сярод якіх былі рукапісныя і старадрукаваныя.

У 1857 г. манастыр пераведзены з уласных старых драўляных будынкаў у памяшканні былога кляштарл бернардзінцаў, а бернардзінскі касцёл пераасвячоны ў Варварынскую царкву. У 1864 г. царква была перабуда вана, над

ёй узведзены купал. Але манастыр тут праіснаваў нядоўга. У 1874 г. 5 манахінь і 4 паслушніцы пераведзены ў Мінск, а царква святой Варвары стала прыходскім храмам. У манастырскіх будынках былі размешчаны спачатку гарадская турма, а потым шпіталь.

Жаночы манастыр у Пінску адноўлены ў 1993 г. Пры ім дзейнічае нядзельная школа для дзяцей і дарослых. Варварынская царква — галоўны кафедральны сабор Пінскай епархіі, у ім знаходзіцца цудадзейная ікона Божай Маці Адзігітрыі Іерусалімскай (16 ст.).

Экскурсавод 6.

Свята-Мікалаеўская царква

У 1550 г. тут была пабудавана першая Троіцкая царква, а пры ёй заснаваны праваслаўны манастыр. У 1713 г. царква пераведзена ў унію, пры ёй браты Кржэўцы заснавалі уніяцкі базыльянскі манастыр. У 1828 г. манастыр быў закрыты, а Троіцкая царква стала прыхадскою. У 1867 г. на гэтым месцы на казённыя сродкі была пабудавана новая драўляная царква. Сёння тут дзейнічае прыходская царква святіцеля Мікалая.

Фота 6. Прыходская царква святіцеля Мікалая

Знаходзілася ў в. Дарава Ляхавіцкага раёна Брэсцкай вобласці.

Першае апісанне драўлянай Свята-Мікалаеўскай царквы ў вёсцы Дарава маецца ў дакументах Візітаў уніяцкіх цэркваў Мінскага і Навагрудскага сабораў 1680—1682 гг., што захоўваюцца ў Нацыянальным гістарычным архіве Беларусі.

Пасля закрыцця ў 1828 г. Свята-Троіцкага мужчынскага манастыра, манастырская Свята-Троіцкая царква стала прыхадскою, а царква Святіцеля

Мікалая Цудатворца пераўтварылася ў прыпісную могілкавую. Пасля на яе месцы з дрэва была збудаваная капліца,

У 1915 г., пад час Першай сусветнай вайны, прыхадскі Свята-Троіцкі храм цалкам згарэў. Некранутай засталася Свята-Мікалаеўская капліца, перабудаваная ў 1922 святаром Лапацінскім у могілкавую **царкву. У канцы XX ст.** капліца была абкладзена сілікатнай цэглай.

Помнік народнага дойлідства. Вырашана прамавугольным у плане аб'ёмам пад 2-схільным дахам, франтон якога завершаны 4-граннай шатровай званіцай, вальмавы дах.

Экскурсавод 7.

Свята-Сімяонаўскі кафедральны сабор у Брэсце

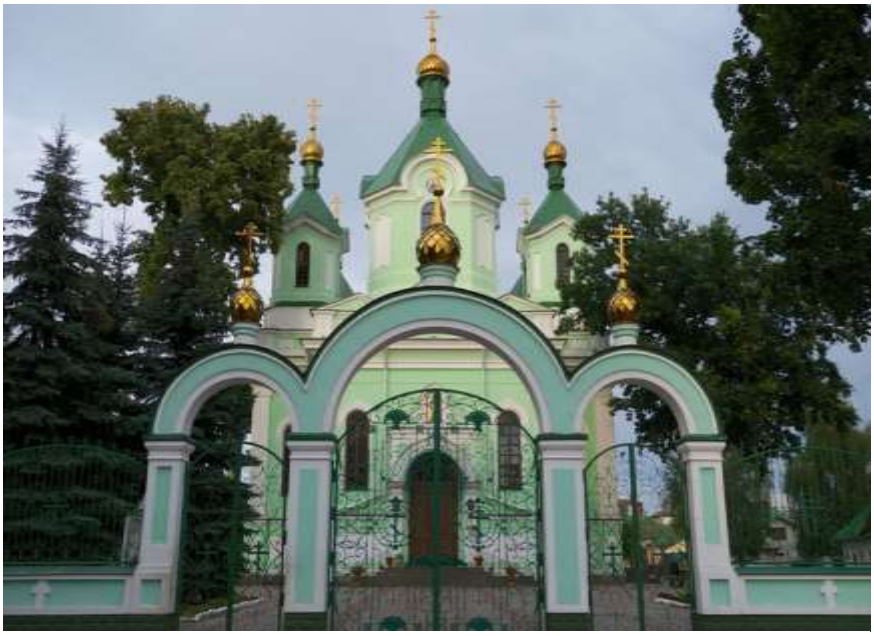
Фота 7.Свята-Сімеонаўскі кафедральны сабор, г.Брэст.

Згадванне пра кафедральную царкву і манастыр адносіцца да XIV ст. Тут былі пахаваныя мошчы прападобнага ігумена Афанасія Філіповіча (захоўваліся да 1915 г.).

У 1846 годзе быў зацверджаны першы праект будаўніцтва храма. Пасля ён быў значна спрошчаны, паколькі на таргах да падраду на будаўніцтва храма не знайшлося пакупнікоў, у сувязі з гэтым было вырашана весці работы гаспадарчым спосабам у межах вылучанай урадам сумы.

Новы праект, згодна з дакладам генерал-ад'ютанта графа Клейнміхеля, зацвердзілі 15 красавіка 1854 года. Жалезныя рашоткі і парэнчы былі зроблены на фабрыцы ў Варшаве.

Сабор пабудаваны ў 1865-68 гадах з цэглы паводле праекта брэсцкага гарадскога архітэктара В. Палікарпава. Сабор асвяціў брэсцкі епіскап Ігнацій. Першапачатковы выгляд сабора вядомы па акварэлі 1869 года Напалеона Орды.

Фота 8.Свята-Сімеонаўскі кафедральны сабор, г.Брэст.

У 1886 годзе капітальна адрамантаваны пад наглядам акадэміка архітэктуры У. І. Чагіна.

У савецкія часы забыты. У 1988 годзе адрэстаўраваны. Сабор ніколі не зачыняўся, быў адзінай дзеючай царквой у Брэсце усяго савецкага перыяду. У сярэдзіне верасня 1995 года храм наведаў патрыярх Маскоўскі і ўсяе Русі Аляксій II. 18 жніўня 1998 года ў саборы мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэта свяціў копію крыжа Ефрасінні Полацкай аўтарства брэсцкага майстра М. П. Кузьміча.

Помнік архітэктуры руска-візантыйскага стылю.

Кампазіцыя храма з'яўляецца цэнтрычнай крыжападобнай у плане. Магутны кубападобны аб'ём сабора, квадратны ў плане і пастаўлены з вузкім прытворам і паўкруглай апсідай на высокі філёнгавы цокаль, які быў абліцаваны ружовым гранітам, завершаны 5-купаллем, пакрытым у 1997 годзе сусальным золатам. Пры гэтым у цэнтры апошняга дамінуе магутны васьмігранны барабан, таксама прысутнічаюць чатыры вуглавыя вежы, якія завяршаюць намёты.

Сярод ікон сабора вылучаюцца «Аплакванне Хрыста» (аўтар Л. Грушэўскі, 1800), «Мроя святых Кірыка і Уліты» і «Мроя святой Людмілы» (абодва 1-й чвэрці XIX стагоддзя).

Экскурсавод 8.

Свята-Нікіцкая царква

На **беларускім Палессі** захаваліся ўнікальныя **драўляныя цэрквы XVI-XVII** стагоддзяў з асаблівай архітэктурай і незвычайнымі крыжамі – сярод іх няма і двух аднолькавых.

Фота 8. Свята-Нікіцкая царква, пабудаваная ў 1502 годзе ў вёсцы Здзітава .

Самы старажытны захаваны драўляны храм Беларусі - Свята-Нікіцкая царква, пабудаваная ў 1502 годзе ў вёсцы Здзітава Жабінкаўскага раёна.

III.Падвядзенне вынікаў экскурсіі.

- Падарожнічаючы, мы ўбачылі шмат храмаў і заўважылі, што яны выглядаюць па-рознаму. А як вы думаеце, чаму? (Гэта залежыць ад шматлікіх фактараў: час будаўніцтва і стыль, даніна модзе, асабістыя ўяўленні архітэктара, матэрыял).

Пытанні:

- Куды мы здзейснілі экскурсію?

-Што пазналі новага? Якія адкрыцці для сябе зрабілі?

- З якіх частак складаюцца храмы?

-Якімі яны могуць быць па форме? Па колькасці купалаў?

- У чым адрозненне храмаў ад манастыроў?

- Якое значэнне мелі і маюць праваслаўныя храмы для хрысціян?

Вось і падыходзіць да канца сённяшня сустрэча. Я спадзяюся, што яна пакінула ў душы кожнага з вас добры след, прымусіла задумацца над словамі эпіграфа да ўрока. Зварот да эпіграфа.

Вы, напэўна, заўважылі, што ў храмах, з якімі мы пазнаёміліся, няма нічога лішняга, усё знаходзіцца ў строгім парадку, мае свой сімвалічны сэнс і служыць адной мэце - выратаванню душы чалавека. Таму чалавек сваю душу таксама павінен вызваліць ад усяго лішняга, непатрэбнага, усяго таго, што перашкаджае добрым намерам і ўчынкам. У душы чалавека таксама павінна быць усё ў строгім парадку. Адгэтуль сярод праваслаўных хрысціян існуе выраз "храм душы". Я жадаю вам, каб і вы пачалі будаваць храм у сваёй душы, пазбаўляючыся ад усяго негатыўнага і памнажаючы дабро і каханне.

IV.Рэфлексія.

Давайце сваё стаўленне да ўроку выкажам з дапамогай сінквейна.

Ключавое слова СВЯТЫЯ МЕСЦЫ. Прыступаем да працы.

А яшчэ можна зрабіць выснову, што кожны храм мае сваю гісторыю, сваю таямніцу ці загадку. Усе яны з'яўляюцца не толькі помнікамі архітэктуры, але і помнікамі чалавечай душы. Мы павінны берагчы і захоўваць тое, што маем. Мы павінны зрабіць так, каб здабытак нашай зямлі бачылі і ведалі нашы дзеці, унукі, праўнукі.

І завяршыць наш занятак мне хочацца словамі Архібіскупа ІСІДАРА

"Справамі добрымі паслужым блізкім сваім, працамі сумленнымі складзем дабрабыт бацькавага краю, светам і каханнем кроім любы настрой, разлад ці варожасць, у вучобе, у крузе сям'і. Станем берагчы самы каштоўны наш здабытак - Святую веру Праваслаўную”.

Мы, маладыя, павінны працягнуць традыцыі свайго роду, нашага краю, нашага народа. Эстафета пакаленняў пераходзіць да нас, зараз мы за ўсё ў адказе. Перш чым развітацца, я жадаю падзякаваць вам, дзеці, за працу, гасцям падарыць на памяць невялікія сувеніры.

Да новых сустрэч!

Спіс выкарыстаных крыніц:

1.Кулажанка, Л.Я. Праваслаўныя святыні на Беларусі: дапам. для настаўнікаў гісторыі і выкладчыкаў курса рэлігіязнаўства / Л.Я.Кулажанка. - Мн., Бел. навука, 2005. - 244